

החיים, ומי שאוהו בו, אוהו בכל, בחיי העולם הזה ובחיי העולם הבא. וזהו שכתוב (שם) ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה. מה זה ויתרון דעת? זה עץ החיים. יתרונו מהו? החכמה ודאי, שהרי תורה יוצאת מחכמה עליונה.

עוד טובה חכמה עם נחלה - טובה חכמה ודאי עם נחלה, זה צדיק העולם שהוא אור השמש, שהרי שתי דרגות אלו יושבות כאחד, וזהו יפין, אבל ויתר לראי השמש, לאותם שנאחזים בשמש, חזק הכל, שבח הכל.

וזהו דעת, עץ החיים, והרי פרושהו, (משלי יט) בלא דעת נפש לא טוב. איזו נפש? זו נפש טובה של דוד המלך, וזו החכמה שאמרנו. ומשום זה יתרון דעת החכמה, שמשם נשרש עץ ונגטע לכל הצדדים, וכן לכל אלו שאחוזים בעץ הזה. ועל זה שלמה המלך לא נמצא אלא באותה דרגה שלו, ומשם ידע הכל, והיה אומר: עוד ראיתי תחת השמש, ושכתי וראיתי וגו'. וכן פלם. אשרי אותם צדיקים שמשפדלים בתורה ויודעים דרכי המלך הקדוש ונסתרות עליונים שגנוזים בתורה, שכתוב (הושע יד) כי ישרים דרכי ה' וגו'.

ואם אהרן אל עמיו וגו'. רבי חייא פתח, (קהלת ד) ושבת אני את המתים שפבר מתו וגו'. פסוק זה נאמר ופרשוהו. בא וראה, כל מעשי הקדוש ברוך הוא בדין ואמת, ואין מי שיקשה בנגדו וימחה בידו ויאמר לו מה אתה עושה, וכרצונו עושה הכל.

ושבת אני את המתים. וכי שלמה המלך משבח את המתים יותר

דחיי, ומאן דאחיד ביה, בכללא אחיד, בחיין דהאי עלמא, ובחיי דעלמא דאתי, ודא הוא דכתיב, (קהלת ז) ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה. מאי ויתרון דעת. דא אילנא דחיי. ויתרון דיליה מהו, החכמה ודאי, דהא תורה, מחכמה עלאה נפקא.

הו טובה חכמה עם נחלה, טובה חכמה, ודאי עם נחלה, דא צדיקא דעלמא, דאיהו נהורא דשמשא, דהא תרין דרגין אלין פחדא יתבי, ודא הוא שפירו דלהון, אבל ויתר לראי השמש, לאינון דמתאחדין בשמשא, תוקפא דכלא, שבחא דכלא.

ודא הוא דעת, אילנא דחייא, והא אוקמוה (משלי יט) גם בלא דעת נפש לא טוב. מאן נפש. דא נפש טוב דדוד מלפא. ודא חכמה דקאמרן. ובגיני כף ויתרון דעת החכמה, דמתמן אשתרשא אילנא ואתנטע לכל סטריין, וכן לכל אינון דאחידן ביה בהאי אילנא, ועל דא שלמה מלפא לא אשתכח אלא בההוא דרגא דיליה, ומתמן ידע כלא, והיה אמר עוד ראיתי תחת השמש, ושכתי וראיתי וגו'. וכן פלהו. זכאין אינון צדיקייא, דמשפדלי באורייתא, וידעין אורחוי דמלפא קדישא, וסתימין עלאין דגניזין באורייתא, דכתיב, (הושע יד) כי ישרים דרכי יי וגו'. (חסר).

ואם אהרן אל עמיו וגו'. (במדבר כ) רבי חייא פתח, (קהלת ז) ושבת אני את המתים שפבר מתו וגו'. האי קרא אתמר ואוקמוה. תא חזי, כל עובדוי דקודשא בריך הוא, בדינא וקשוט, ולית מאן דאקשי לקבליה, וימחי בידיה, ויימר ליה מה עבדת, וכרעותיה עבד בכלא.

ושבת אני (דף קפ"ב ע"ב) את המתים. וכי שלמה מלפא משבח למתייא יתיר